

C/2023/1331

22.12.2023

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 läbivaatamine ja muutmise ettepanek“

(C/2023/1331)

Pearaportöör:	José Manuel RIBEIRO (PT/PES), Valongo vallavanem
Viitedokumendid:	<p>Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uue põlvkonna omavahendite kohandatud pakett“</p> <p>COM(2023) 330 final</p> <p>Muudetud ettepanek: nõukogu otsus, millega muudetakse otsust (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi</p> <p>COM(2023) 331 final/2</p> <p>Muudetud ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse 30. aprilli 2021. aasta määrust (EL, Euratom) 2021/768, millega kehtestatakse Euroopa Liidu uute omavahendite rakendusmeetmed</p> <p>COM(2023) 332 final/2</p> <p>Muudetud ettepanek: nõukogu määrus meetodite ja menetluse kohta, millega tehakse kättesaadavaks heitkogustega kauplemise süsteemil, süsiniku piirimeetmel ja ümberjaotatud kasumil põhinevad omavahendid ning äriühingute kasumil põhinevad statistilised omavahendid, ning rahavajaduste rahuldamise meetmete kohta</p> <p>COM(2023) 333 final/2</p> <p>Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määruseid (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241</p> <p>COM(2023) 335 final</p> <p>Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) läbivaatamine“</p> <p>COM(2023) 336 final</p> <p>Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027</p> <p>COM(2023) 337 final</p>

I. MUUDATUSETTEPANEKUTE SOOVITUSED

Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027

Muudatusettepanek 1

Artikli 1 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>2. Solidaarsus- ja hädaabireserv ei ületa iga-aastast maksimaalset summat, milleks on 1 739 miljonit eurot (2018. aasta hindades). Aastal n kasutamata jäänud osa iga-aastasest summast võib kasutada kuni aastani n+1. Kõigepealt võetakse kasutusele eelmisest aastast tulenev osa iga-aastasest summast. See osa iga-aastasest summast, mida ei kasutata ära aastal n+1, tühistatakse.“</p>	<p>2. Solidaarsus- ja hädaabireserv ei ületa iga-aastast maksimaalset summat, milleks on 2 665 miljonit eurot (2018. aasta hindades). Aastal n kasutamata jäänud osa iga-aastasest summast võib kasutada kuni aastani n+1. Kõigepealt võetakse kasutusele eelmisest aastast tulenev osa iga-aastasest summast. See osa iga-aastasest summast, mida ei kasutata ära aastal n+1, tühistatakse.“</p>

Motivatsioon

NATi komisjoni andmetel nõuab kriiside, eelkõige kliimamuutustega seotud kriiside mitmekordistumine solidaarsus- ja hädaabireservi eelarve väga märkimisväärset suurendamist.

Muudatusettepanek 2

Artikli 10b lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>2. Ajavahemikul 2024–2027 ei ületa Ukraina reserv 50 000 miljonit eurot jooksevhindades. Ühel aastal Ukraina reservist kasutusele võetav summa ei ületa 16 700 miljonit eurot jooksevhindades.</p>	<p>2. Ajavahemikul 2024–2027 ei ületa Ukraina reserv 60 000 miljonit eurot jooksevhindades. Ühel aastal Ukraina reservist kasutusele võetav summa ei ületa 20 000 miljonit eurot jooksevhindades.</p>

Motivatsioon

Summa peaks vastama vähemalt praegusele toetusele ja seega tuleb seda suurendada 60 miljardi euroni. Muudatusettepanek on kooskõlas Dario Nardella arvamusel Ukraina rahastu kohta sõnastatud üleskutsega.

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määruseid (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241

Muudatusettepanek 3

Artikli 2 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>1. Selleks et tugevdada Euroopa suveräänsust ja julgeolekut, kiirendada liidu rohe- ja digipööret ning suurendada liidu konkurentsivõimet, vähendada liidu strateegilist sõltuvust, soodustada investeeringute ühtsel turul kogu liidus võrdseid tingimusi ning edendada kaasavat juurdepääsu atraktiivsetele ja kvaliteetsetele töökohtadele, taotleb platvorm järgmisi eesmärgi:</p>	<p>1. Selleks et tugevdada Euroopa suveräänsust ja julgeolekut, kiirendada liidu rohe- ja digipööret ning suurendada liidu konkurentsivõimet, vähendada liidu strateegilist sõltuvust, soodustada investeeringute ühtsel turul kogu liidus võrdseid tingimusi, toetada sotsiaalset, territoriaalset ja majanduslikku ühtekuuluvust ja liikmesriikide vahelist solidaarsust ning edendada kaasavat juurdepääsu atraktiivsetele ja kvaliteetsetele töökohtadele, taotleb platvorm järgmisi eesmärgi:</p>

Motivatsioon

Oluline on sõnaselgelt viidata sotsiaalse, majandusliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning liikmesriikide vahelise solidaarsuse põhimõttele (ELi lepingu artikli 3 lõige 3) kui platvormi põhieesmärgile.

Muudatusettepanek 4

Artikli 2 lõike 1 punkt c (uus)

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>c) Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamine ning piirkondade arengutaseme erinevuste vähendamine.</p>

Motivatsioon

Euroopa Komisjon on lisanud kaheksandasse ühtekuuluvusaruandesse ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõtte. Et see toimiks, peaks majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse taotlemine, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 174, olema selle määruse üks eesmärk samaväärselt artikli 2 lõike 1 punktides a ja b nimetatud ülejäänud kahe eesmärgiga.

Muudatusettepanek 5

Artikli 2 lõike 2 punkt a

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>a) toovad ühtsele turule uuendusliku ja tippasemel elemendi, millel on märkimisväärne majanduslik potentsiaal;</p>	<p>a) toovad ühtsele turule uuendusliku ja tippasemel elemendi, millel on märkimisväärne majanduslik potentsiaal, säilitades samas turu terviklikkuse ja soodustades võrdseid võimalusi;</p>

Motivatsioon

Oluline on täpsustada, mida tähendab „märkimisväärne majanduslik potentsiaal“.

Muudatusettepanek 6

Artikli 5 lõige 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
3. Komisjon esitab aruande platvormi rahastatud kulude kohta. Vajaduse korral annab ta aru iga konkreetse platvormi eesmärgiga seotud saavutustest.	3. Komisjon esitab aruande platvormi rahastatud kulude kohta. Vajaduse korral annab ta aru iga konkreetse platvormi eesmärgiga seotud saavutustest ja eelkõige artikli 2 lõike 1 punktis c (uus) nimetatud eesmärgi kohta tagamaks, et platvormi rakendamine ei kahjusta ühtekuuluvust.

Motivatsioon

Eesmärk on tagada ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõtte rakendamine.

Muudatusettepanek 7

Artikli 7 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
2. Aastaruanne sisaldab konsolideeritud teavet edusamude kohta, mida on tehtud platvormi eesmärkide rakendamisel iga programmi ja fondi raames.	2. Aastaruanne sisaldab konsolideeritud teavet edusamude kohta, mida on tehtud platvormi eesmärkide rakendamisel iga programmi ja fondi raames. See sisaldab kvalitatiivset ja kvantitatiivset teavet selle kohta, kuidas Euroopa sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset ühtekuuluvust tugevdatakse.

Motivatsioon

Eesmärk on tagada ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõtte rakendamine.

Muudatusettepanek 8

Artikli 8 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
2. Hindamisaruandes hinnatakse eelkõige eesmärkide saavutamise ulatust, vahendite kasutamise tõhusust ja Euroopa lisaväärtust. Ühtlasi käsitletakse aruandes kõigi eesmärkide ja meetmete jätkuvat asjakohasust, pidades silmas nende võimalikku laiendamist.	2. Hindamisaruandes antakse ülevaade piirkondadest, mille puhul on programme muudetud (sealhulgas teave partnerluspõhimõtte asjaomaste aspektide kohta) ning hinnatakse eelkõige eesmärkide saavutamise ulatust, vahendite kasutamise tõhusust ja Euroopa lisaväärtust. Ühtlasi käsitletakse aruandes kõigi eesmärkide ja meetmete jätkuvat asjakohasust, pidades silmas nende võimalikku laiendamist. Aruandele lisatakse põhjalik hinnang diferentseeritud territoriaalse mõju ja ühtekuuluvusele avalduva mõju kohta platvormi rakendamisel.

Motivatsioon

Oluline on tagada, et STEPi järeldamise käigus käsitletakse programmi territoriaalset mõju, et rakendada ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõtet, nagu on ette nähtud Rijsbermani arvamuses (COTER-VII/026).

Muudatusettepanek 9

Artikli 10 lõiked 1 ja 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Määruse (EL) 2021/1058 [ERF ja Ühtekuuluvusfond] muutmine</p> <p>Määrust (EL) 2021/1058 muudetakse järgmiselt.</p> <p>(1) Artikli 3 lõike 1 punkti a lisatakse järgmine alapunkt: „vi) määruse .../... 64 [STEPi määrus] artiklis 2 osutatud STEPi eesmärkide saavutamisele kaasa aitavate investeeringute toetamine.“</p> <p>(2) Artikli 3 lõike 1 punkti b lisatakse järgmine alapunkt: „ix) määruse .../... artikli 2 lõike 1 punkti a alapunktis ii osutatud STEPi eesmärgi saavutamisele kaasa aitavate investeeringute toetamine.“</p>	<p>Määruse (EL) 2021/1058 [ERF ja Ühtekuuluvusfond] muutmine</p> <p>Määrust (EL) 2021/1058 muudetakse järgmiselt.</p> <p>„eelkõige määruse .../... [STEPi määrus] artiklis 2 osutatud STEPi eesmärkide saavutamisele kaasa aitavate investeeringute toetamine.“ lisatakse ERFi määruse artikli 3 lõike 1 punkti a alapunkti i, artikli 3 lõike 1 punkti a alapunkti ii, artikli 3 lõike 1 punkti a alapunkti iii ja artikli 3 lõike 1 punkti a alapunkti iv.“</p>

Motivatsioon

Eesmärk on vältida olukorda, kus STEP on tingimata ERFi programmi uus konkreetne prioriteet. Selle asemel peaks see olema poliitikaeesmärgi 1 alla kuuluv uus tegevuse liik.

Muudatusettepanek 10

Artikli 10 punkt 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[—]</p> <p>Erandina määruse (EL) 2021/1060 artiklist 112 suurendatakse STEPi eesmärkide toetamiseks kehtestatud sihtotstarbeliste prioriteetide maksimaalseid kaasrahastamismäärasid 100 %ni.</p> <p>[—]</p>	<p>[—]</p> <p>Erandina määruse (EL) 2021/1060 artiklist 112 suurendatakse STEPi eesmärkide toetamiseks kehtestatud sihtotstarbeliste prioriteetide maksimaalseid kaasrahastamismäärasid vüeteistkümne protsendipunkti võrra.</p> <p>[—]</p>

Motivatsioon

Kavandatud üldine suurendamine 100 %-ni aitab ennekõike kõige enam arenenud piirkondi (mille kaasrahastamismäärad on praegu 40–50 %), millele järgnevad üleminekupiirkonnad ja alles seejärel vähem arenenud piirkonnad, andes seega kõige enam arenenud piirkondadele konkurentsieelise võrreldes teiste ja eelkõige vähem arenenud piirkondadega.

Muudatusettepanek 11

Artikli 10 punkt 4

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[—]</p> <p>„e) kui need aitavad kaasa artikli 3 lõike 1 esimese lõigu punkti a alapunktis vi sätestatud poliitikaeesmärgi 1 erieesmärgi või kõnealuse lõigu punkti b alapunktis ix sätestatud poliitikaeesmärgi 2 erieesmärgi saavutamisele vähem arenenud ja üleminekupiirkondades ning selliste liikmesriikide enam arenenud piirkondades, mille ostujõu standardites väljendatud ja liidu 2015.–2017. aasta arvnäitajate põhjal arvutatud keskmine SKP elaniku kohta on väiksem kui EL 27 keskmine.</p> <p>[—]</p>	<p>[—]</p> <p>„e) kui need aitavad kaasa artikli 3 lõike 1 esimese lõigu punkti a alapunktis vi sätestatud poliitikaeesmärgi 1 erieesmärgi või kõnealuse lõigu punkti b alapunktis ix sätestatud poliitikaeesmärgi 2 erieesmärgi saavutamisele vähem arenenud ja üleminekupiirkondades.</p> <p>[—]</p>

Motivatsioon

STEPi raames piirab see võimaluse toetada Euroopa Regionaalarengu Fondist muid tootlikke ettevõtteid kui VKEd üksnes vähem arenenud ja üleminekupiirkondadele. Sellega välditakse VKEdele ühtekuuluvuspoliitika raames antava toetuse vähendamist enam arenenud piirkondades, kus suurettevõtjad ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad saavad suurema tõenäosusega toetust muudest allikatest, sealhulgas muudest STEPi raames tugevdatud ELi rahastamisvahenditest, nagu programmid „Horisont“, „InvestEU“ jne.

Muudatusettepanek 12

Artikli 10 punkt 4

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[—]</p> <p>Punkti e kohaldatakse Interregi programmide suhtes, kui programmi geograafiline ulatus liidus hõlmab üksnes kõnealuses punktis sätestatud piirkondade kategooriaid.“</p>	<p>[—]</p>

Motivatsioon

Interregi raamistiku ja eelarve terviklikkus tuleks säilitada.

Muudatusettepanek 13

Artikli 11 punkt 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>2. Artikli 8 lõikesse 2 lisatakse järgmine lõik:</p> <p><i>„Õiglase Ülemineku Fondist võib toetada ka tulusaid investeeringuid muudesse ettevõtetesse kui VKEd, mis aitavad kaasa määruse .../...⁶⁵ [STEPi määrus] artiklis 2 osutatud STEPi eesmärkide saavutamisele. Seda toetust võib anda olenemata sellest, kas puudujääkide analüüs tehti kooskõlas artikli 11 lõike 2 punktiga h, ja olenemata selle tulemusest. Sellised investeeringud on rahastamiskõlblikud üksnes juhul, kui need ei too kaasa määruse (EL) 2021/1060 artikli 2 punktis 27 määratletud üleviimist. Sellise toetuse andmine ei nõua õiglase ülemineku territoriaalse kava läbivaatamist, kui see läbivaatamine oleks seotud üksnes puudujääkide analüüsiga.“</i></p>	

Motivatsioon

Eesmärk on vältida olukorda, kus suurtele ettevõtetele antakse asjaomase prioriteetse suuna puhul ühtekuuluvuspoliitika vahenditest soodustingimustel toetust (30 % eelmaksed, suurem kaasrahastamine), samas kui VKEsid toetatakse vähem soodsatel tingimustel.

Muudatusettepanek 14

Artikli 11 punkt 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[—]</p> <p>Erandina määruse (EL) 2021/1060 artiklist 112 suurendatakse STEPi eesmärkide toetamiseks kehtestatud sihtotstarbeliste prioriteetide maksimaalseid kaasrahastamismäärasid 100 %ni.“</p>	<p>[—]</p> <p>Erandina määruse (EL) 2021/1060 artiklist 112 suurendatakse STEPi eesmärkide toetamiseks kehtestatud sihtotstarbeliste prioriteetide maksimaalseid kaasrahastamismäärasid viieteistkümnne protsendipunkti võrra.“</p>

Motivatsioon

Kavandatud üldine suurendamine 100 %-ni aitab ennekõike kõige enam arenenud piirkondi (mille kaasrahastamismäärad on praegu 50 %), millele järgnevad üleminekupiirkonnad ja alles seejärel vähem arenenud piirkonnad, andes seega kõige enam arenenud piirkondadele konkurentsieelise võrreldes teiste ja eelkõige vähem arenenud piirkondadega.

Muudatusettepanek 15

Artikkel 12a

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[—]</p> <p>Erandina määruse (EL) 2021/1060 artiklist 112 suurendatakse STEPi eesmärkide toetamiseks kehtestatud sihtotstarbeliste prioriteetide maksimaalseid kaasrahastamismäärasid 100 %ni.“</p>	<p>[—]</p> <p>Erandina määruse (EL) 2021/1060 artiklist 112 suurendatakse STEPi eesmärkide toetamiseks kehtestatud sihtotstarbeliste prioriteetide maksimaalseid kaasrahastamismäärasid viieteistkümmne protsendipunkti võrra.“</p>

Motivatsioon

Kavandatud üldine suurendamine 100 %-ni aitab ennekõike kõige enam arenenud piirkondi (mille kaasrahastamismäärad on praegu 40 %), millele järgnevad üleminekupiirkonnad ja alles seejärel vähem arenenud piirkonnad, andes seega kõige enam arenenud piirkondadele konkurentsiseelise võrreldes teiste ja eelkõige vähem arenenud piirkondadega.

II. POLIITIKASOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 läbivaatamine ja muutmise ettepanek

1. tunneb heameelt selle üle, et komisjon jagab komitee seisukohta, mille kohaselt ei paku praegune mitmeaastane finantsraamistik piisavaid rahalisi vahendeid, et reageerida valitsevatele kriisidele ja neist tulenevatele uutele poliitilistele väljakutsetele (Ukraina vastu suunatud agressioonisõda, kõrge inflatsioon, kõrge energi hinnad, kliimamuutused, oht elurikkusele jne), ega ELi uutele poliitilistele prioriteetidele (ELi strateegiline autonoomia, Euroopa roheline kokkuleppe tööstuspoliitika, digitaalne Euroopa, rände- ja varjupaigalepe jne);

2. rõhutab, et nagu komisjon ise tunnistab, ulatub iga-aastane investeeringute puudujääk roheline kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks üle 620 miljardi euro. Komitee hinnangul näitab see arv veel kord, et kulukohustuste üldine ülemmäär ajavahemikuks 2021–2027 (ligikaudu 1,03 % kogurahvatulust, välja arvatud taasterahastu „NextGenerationEU“) ei ole piisav ELi poliitiliste eesmärkide täitmiseks. Samuti toonitab komitee, et uute ülesannetega peaksid alati kaasnema uued värsked vahendid;

3. tunneb heameelt ettepaneku üle luua uus Euroopa Liidu taasterahastu, mis ületab mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 ülemmäärasid, et rahastada taasterahastu „NextGenerationEU“ laenudega seotud ettenägematu ja täiendavaid kulusid, mis on tekkinud kõrgete intressimäärade ja inflatsiooni tõttu. Komitee ärgitab tungivalt nõukogu kõnealust ettepanekut toetama, et täita ELi juriidilisi kohustusi ning vältida ELi praeguse eelarve ja muude oluliste ELi programmide suuremat survestamist. Komitee rõhutab vajadust mitmeaastast finantsraamistikku märkimisväärselt suurendada, et tagada selle tõhusus, hoides samal ajal halduskulud kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks võimalikult madalana;

4. tunnustab solidaarsus- ja hädaabireservi kavandatavat suurendamist, sest see tugevdab Euroopa Liidu suutlikkust reageerida loodusõnnetustele ja muudele hädaolukordadele. Komitee rõhutab reservi tähtsust kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks, kuna äärmuslikud loodusnähtused on üha sagedasemad. Samuti tunneb komitee heameelt paindlikkusinstrumendi kavandatava suurendamise üle. See on osutunud väga kasulikuks ettenägematute sündmuste korral ja leevendab mitmeaastase finantsraamistikuga seotud piiranguid iga-aastase eelarvemenetluse käigus;

5. väljendab heameelt rände ja piirihalduse ulatuslikuma rahastamise üle, et tagada ELi kõigi varjupaiga-, siserände- ja välispiiripoliitika meetmete hea varustatus. Komitee rõhutab, kui oluline on eraldada piisavalt vahendeid, mis on konkreetselt ette nähtud kohalike ja piirkondlike omavalitsuste probleemide haldamiseks ja leevendamiseks. Samuti tunneb komitee heameelt välissuhete ulatuslikuma rahastamise ja Ukraina rahastu⁽¹⁾ kasutuselevõtmise üle, mida tuleks rahastada Ukraina reservi kaudu üle mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäära. Komitee peab siiski kahetsusväärseks, et Ukraina rahastule eraldatud vahendid jäävad praegusest rahalisest toetusest maha, ning nõuab seepärast selle eelarve suurendamist 60 miljardi euroni;

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Ukraina rahastu – COM(2023)338 final, Brüssel, 20.6.2023.

6. peab kahetsusväärseks, et mitmeaastase finantsraamistiku kavandatud muutmine ei hõlma rohkem vahendeid, mida eraldataks otse linnadele ja piirkondadele, näiteks kliimaneutraalsete ja arukate linnade missiooni, kliimamuutustega kohanemise missiooni ja linnapeade pakti kaudu, et edendada roheline kokkuleppe projektide rakendamist kohapeal. Komitee toonitab, et endiselt puuduvad rahastamist käsitlevad kiirmenetlused ELi algatustes osalevate ja roheline kokkuleppe eesmärkide saavutamisele poliitiliselt pühendunud linnade ja piirkondade jaoks;

7. võtab teadmiseks rubriigi 7 vahendite kavandatava suurendamise, mille eesmärk on tugevdada kõigi ELi institutsioonide ELi haldussuutlikkust, et nad täidaksid neile kõigile antud uusi ülesandeid;

8. tunnustab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste otsustavat rolli ELi poliitikameetmete rakendamisel ning rõhutab vajadust eraldada piisavalt vahendeid, et suurendada nende ametiasutuste võimet tegeleda vähem arenenud piirkondade ees seisvate ainulaadsete probleemidega. Komitee kutsub üles põhjalikult läbi vaatama kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele antava rahalise toetuse, et tagada nende tõhus osalemine ELi strateegilistes algatustes;

9. märgib, et oluline osa komisjoni kavandatud kulukohustuste assigneeringute suurendamisest on suunatud mitmeaastase finantsraamistiku ja ELi eelarve paindlikkuse suurendamisele, et reageerida ettenägematutele sündmustele ja asjaoludele. Komitee tunneb heameelt komisjoni n-ö taktikalise lähenemisviisi üle, kuid rõhutab, et see näib olevat pigem lühiajaline lahendus kui struktuurne vastus mitmeaastase finantsraamistiku struktuuriga seotud korduvate probleemide lahendamiseks. Komitee kutsub komisjoni üles käsitlema seda struktuurset küsimust, pidades silmas 2027. aasta järgset mitmeaastast finantsraamistikku;

10. rõhutab, et ühtekuuluvusvahendeid ei tohi kasutada muude prioriteetide rahastamiseks kui need, mis on ette nähtud ühtekuuluvuspoliitika programmides (sh STEPi prioriteetidid), eriti kui puudub kokkuleppe täiendavate vahendite osas, nagu on ette nähtud komisjoni ettepanekus mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise kohta;

11. märgib, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 312, mis on määruse, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik, õiguslik alus, ei nähta ette konsulteerimist komiteega ja piiratakse seega tema õigusi analüüsida mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamist, eelkõige seoses subsidiaarsuse põhimõttega. Seepärast ootab komitee, et aluslepingute reformi korral kehtestataks kohustuslik konsulteerimine. Vaatamata sellele taotlusele tunnustab komitee, et finantsraamistiku muutmist käsitlev komisjoni teatis adresseeriti ka talle. Lisaks on komitee seisukohal, et komisjoni ettepanek annab Euroopa lisaväärtust ja on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, isäranis konkreetset Ukraina rahastu juhul, arvestades, et Ukrainale on tekitatud sellist kahju, et ükski liikmesriik üksi ei suudaks selle kulusid katta. Komitee arvates saaks liit kõige paremini kasutada oma laenuandmisvõimet, et anda Ukrainale soodsatel tingimustel laenu.

Maksete assigneeringud ja omavahendid

12. juhib tähelepanu sellele, et ELi toimimise lepingu artiklis 311 sätestatakse, et „[e]elarvet rahastatakse täielikult omavahenditest, ilma et see piiraks muid tulusid“. Komitee kutsub liikmesriike üles tegema võimalikult kiiresti otsuse ettepanekute kohta, mis on seotud järgmise põlvkonna omavahendite kohandatud paketiga. Ta juhib tähelepanu sellele, et piisavad tulud uutest omavahenditest on hädavajalikud, et tagada Euroopa Liidu nõuetekohane toimimine ja taasterahastu „NextGenerationEU“ võla tagasimaksmine ilma teisi ELi programme ohtu seadmata. Komitee rõhutab, et oluline on viivitamata rakendada kokkulepitud tegevuskava ELi eelarve uute omavahendite kasutuselevõtmiseks.

Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP)

13. juhib tähelepanu sellele, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste institutsioonilised volitused Euroopa Liidus on erinevad ning et otsuseid tuleks teha valitsustasandil, kus see on kõige tõhusam. Komitee arvates kaasneb ettepanekutega edasise riigistamise oht ning need võivad olla vastuolus subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega. Komitee julgustab komisjoni konsulteerima asjaomaseid piirkondi mõjutavate poliitikameetmete kavandamisel ja rakendamisel tihedalt kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

14. peab äärmiselt kahetsusväärseks, et komisjon ei viinud STEPi ettepaneku osas läbi territoriaalse mõju hindamist. Komiteel on hea meel, et korraldas territoriaalse mõju hindamise. See kinnitas, et STEPi raames võivad tugevdatud programmide rahastamisvahendid koonduda teatud piirkondadesse ja liikmesriikidesse ning et spetsiaalsed elutähtsad tehnoloogiad võivad koonduda samadesse piirkondadesse. Komitee võtab lisaks teadmiseks, et 2023. aasta märtsis avaldatud investeerimisvajaduste hinnangus, mida kasutatakse viitedokumendina STEPi põhjendamiseks, ei käsitleta mingil viisil investeerimisvajaduste territoriaalset mõõdet ega piüta hinnata nende mõju majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele. Seepärast kahtleb komitee sügavalt, kas STEPi ettepanek on kooskõlas ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõttega. Ta kutsub liikmesriike ja Euroopa Parlamenti üles võtma oma läbirääkimistes arvesse territoriaalse mõju hindamise tulemusi;

15. peab väga kahetsusväärseks, et STEPi raames ei ole ette nähtud spetsiaalset mehhanismi, mis tagaks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konkreetse kaasamise selliste projektide valikuprotsessi, millele antaks suveräänsusmäärgis. Komitee kutsub üles looma spetsiaalse mehhanismi, et see kaasamine tagada. Ta kardab, et suveräänsusmäärgisega projektide valimiseks kavandatud mehhanismid toovad kaasa võimu edasise tsentraliseerumise ja süvendavad konkurentsi ELi piirkondade vahel, selle asemel et tugevdada ELi kui terviku ühtekuuluvust;

16. rõhutab asjaolu, et alates praeguse programmitöö perioodi algusest on liikmesriike korduvalt ⁽²⁾ julgustatud muutma oma rakenduskavasid, et võtta arvesse poliitilisi prioriteete, mida algselt ei olnud ette nähtud. Komitee on väga mures selle pärast, et STEPi puhul võib selline ümberplaneerimine paljudel juhtudel sundida kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi jätta kõrvale pikaajalised investeerimisprojektid, mis on hoolikalt koostatud ja kavandatud partnerluspõhimõtte alusel, selliste uute investeerimisprojektide kasuks, mis on välja valitud ELi tsentraalselt hallatavate programmide raames. Ta rõhutab, et see võib poliitika selle pikaajalistest eesmärkidest kõrvale kallutada, tekitades samal ajal korraldusastutestele suure halduskoormuse. Komitee mõistab selle suundumuse kui ühtekuuluvuspoliitika keskmises oleva mitmetasandilise valitsemise põhimõtte selge rikkumise väga teravalt hukka ning kordab oma varasemat seisukohta, et ühtekuuluvuspoliitika vahendeid ei tohiks kasutada rahapajana kiireloomuliste ja ettenägematute vajaduste rahuldamiseks;

17. rõhutab kõigi piirkondade probleeme seoses üleminekuga, ent kahtleb sügavalt, kas ühtekuuluvuspoliitika vahendite avamine suurtele ettevõtetele selliste liikmesriikide enam arenenud piirkondades, mille SKP elaniku kohta on alla ELi keskmise, tugevdab ühtekuuluvust. Komitee märgib, et kõnealune ettepanek on teravas vastuolus kaheksanda ühtekuuluvusaruande järelustega ning aruandes esitatud kaalukate tõenditega mõne ELi piirkonna arengulöksu jäämise ning teadusuuringute ja innovatsiooni lõhe laienemise kohta ELi piirkondades, nagu on rõhutatud aruandes. Ta teeb seepärast ettepaneku jätta asjaomased sätted artikli 10 lõikest 4 välja;

18. kiidab heaks komisjoni kavatsuse tugevdada ELi majanduse konkurentsivõimet maailmaturul, edendades ja tugevdades investeringuid elutähtsate tehnoloogiate arendamise, tootmise ja väärtusahelatesse. Komitee on siiski seisukohal, et mitte kõik kavandatud meetmed ei ole sobivad selleks, et kompenseerida mõnede, eelkõige vähim arenenud piirkondade praegust ebasoodsat konkurentsiosiolukorda. Ta on väga üllatunud, et komisjon ei esitanud põhjalikku eelanalüüsi riigiabi eeskirjade hiljutise lõdvendamise ja STEPi ettepaneku kombineeritud mõju kohta võrdsetele võimalustele ühtsel turul;

19. mõistab sellega seoses küll investeringute stimuleerimise soovi, ent rõhutab, et STEPi prioriteetide kaasrahastamise suurendamine 100 %-ni aitab ennekõike kõige enam arenenud piirkondi ja vähendab ühtekuuluvuspoliitika üldist mõju.

20. tunnustab, et STEPi prioriteetide kaasrahastamise suurendamisega 100 %-ni võidakse tahtmatult soosida kõige enam arenenud piirkondi, mis võib vähendada ühtekuuluvuspoliitika üldist mõju. Komitee nõuab nüanssirikkamat lähenemisviisi, millega tagatakse, et kaasrahastamise määrad on kohandatud eri piirkondade konkreetsetele vajadustele ja arengutasemetele, suurendades seeläbi ühtekuuluvuspoliitika tõhusust vähem arenenud piirkondade toetamisel.

Täiendav paindlikkus 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamiseks

21. tunneb suurt heameelt ettepaneku üle pikendada programmitöö perioodi 2014–2020 lõpetamisdokumentide esitamise tähtaega 12 kuu võrra nii ühissätete määruse kui ka FEADi puhul, mis annab aega perioodi 2014–2020 lõpetamiseks, kiirendades samal ajal 2021.–2027. aasta programmitöö rakendamist. Komitee nõuab tungivalt, et kaasseadusandjad lepiksid nendes muudatustes kokku võimalikult kiiresti, et tagada korraldusastutestele prognoositavus. Komitee kutsub sellega seoses üles kiitma kavandatud paindlikkusmeetmed heaks STEPi määrusest sõltumatu ja eraldiseisva ajutise menetluse teel. Ühtlasi rõhutab komitee, et selline pikendamine annaks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele rohkem aega kasutada rahalisi vahendeid CO₂ heite vähendamiseks ja majanduse mitmekesistamiseks, et saavutada ELi kliimanetraalsuse eesmärgid;

⁽²⁾ RepowerEU, FAST-CARE ja laskemoona tootmist toetav määrus.

22. teeb Euroopa Komisjonile ka ettepaneku alustada arutelu kaasava eelarvestamise kasutuselevõtu üle tulevases ühtekuuluvuspoliitikas: 1 % suhtes piirkondlike programmide rahastamisvahenditest võiks kohaldada kaasavat eelarvestamist, et suurendada kodanike isevastutust ja muuta ELi poliitika eurooplastele nähtavamaks.

Brüssel, 10. oktoober 2023

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Vasco ALVES CORDEIRO